

System Kontroli Wewnętrznej

Opis Systemu Kontroli Wewnętrznej
funkcjonującego w ING Banku Śląskim S.A.

Jednym z elementów zarządzania bankiem jest system kontroli wewnętrznej, którego podstawy, zasady i cele wynikają z ustawy Prawo Bankowe oraz Rozporządzenia Ministra Rozwoju i Finansów w sprawie zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej, polityki wynagrodzeń oraz szczegółowego sposobu szacowania kapitału wewnętrznego w bankach.

I. Cele systemu kontroli wewnętrznej

Celem systemu kontroli wewnętrznej jest zapewnienie:

1. Skuteczności i efektywności działania Banku.
2. Wiarygodności sprawozdawczości finansowej.
3. Przestrzegania zasad zarządzania ryzykiem Banku.
4. Zgodności działania Banku z przepisami prawa, regulacjami wewnętrznymi i standardami rynkowymi.

W ramach realizacji celów ogólnych system kontroli wewnętrznej zapewnia również:

- a) badanie zgodności działalności Banku i czynności wykonywanych w ramach tej działalności przez osoby powiązane, z regulacjami rynków, na których działa Bank, regulacjami Krajowego Depozytu Papierów Wartościowych S.A., izb rozliczeniowych i rozrachunkowych, o których mowa w art. 68a ustawy o obrocie instrumentami finansowymi oraz giełdowych izb rozrachunkowych, o których stanowi art. 2 pkt 4 ustawy o giełdach towarowych, których uczestnikiem jest Bank.
- b) skuteczność aktów wewnętrznych dotyczących przepływu informacji poufnych i informacji stanowiących tajemnicę zawodową oraz zabezpieczenia dostępu do nich,
- c) skuteczność aktów wewnętrznych dotyczących rozpatrywania reklamacji i wniosków klientów oraz prowadzenia rejestru reklamacji, skuteczność aktów wewnętrznych dotyczących przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu

II. Role organów Banku

1. Rada Nadzorcza

Rada Nadzorcza w ramach swoich funkcji określonych w *Regulaminie Rady Nadzorczej ING Banku Śląskiego S.A.* związanych z monitorowaniem i nadzorem nad systemem kontroli wewnętrznej po uprzednim zarekomendowaniu przez Komitet Audytu:

- a) zatwierdza, Politykę – System kontroli wewnętrznej w ING Banku Śląskim S.A.;
- b) zatwierdza, kryteria oceny adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej, zaproponowane przez Zarząd;
- c) sprawuje nadzór nad wprowadzeniem i zapewnianiem funkcjonowania adekwatnego i skutecznego systemu kontroli wewnętrznej;
- d) monitoruje skuteczność systemu kontroli wewnętrznej w oparciu o informacje otrzymywane od Zarządu, Komitetu Audytu oraz Departamentu Compliance i Departamentu Audytu Wewnętrznego.
- e) dokonuje corocznej oceny adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej, w tym adekwatności i skuteczności funkcji kontroli realizowanej w pierwszej i drugiej linii obrony, Departamentu Compliance oraz Departamentu Audytu Wewnętrznego.
- f) zatwierdza wspólnie z Zarządem zasady kategoryzacji nieprawidłowości wykrytych przez system kontroli wewnętrznej obejmujących, co najmniej nieprawidłowości wysokie i krytyczne.

2. Komitet Audytu

Pełni funkcje konsultacyjno-doradcze dla Rady Nadzorczej w zakresie zadań związanych z systemem kontroli wewnętrznej.

3. Zarząd Banku

Zarząd Banku w ramach procesu zarządzania Bankiem:

- a) projektuje, wprowadza oraz zapewnia funkcjonowanie adekwatnego i skutecznego systemu kontroli wewnętrznej;
- b) zapewnia funkcjonowanie systemu kontroli wewnętrznej w podmiotach zależnych;
- c) podejmuje działania mające na celu zapewnienie ciągłości działania systemu kontroli wewnętrznej,
- d) ustanawia kryteria oceny adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej;
- e) określa rodzaje działań podejmowanych w celu usunięcia nieprawidłowości wykrytych przez system kontroli wewnętrznej, w tym środki naprawcze i dyscyplinujące;
- f) zatwierdza wspólnie z Radą Nadzorczą zasady kategoryzacji nieprawidłowości wykrytych przez system kontroli wewnętrznej obejmujących, co najmniej nieprawidłowości wysokie i krytyczne;
- g) zatwierdza kryteria wyboru procesu za istotny oraz listę procesów istotnych wraz z ich powiązaniem z celami ogólnymi i szczegółowymi;
- h) zapewnia regularny przegląd wszystkich funkcjonujących procesów w Banku pod kątem ich istotności;
- i) akceptuje Politykę - System kontroli wewnętrznej w ING Banku Śląskim S.A., zapewnia jej okresowy przegląd i aktualizację a także przedstawia wyniki tego przeglądu Komitetowi Audytu oraz Radzie Nadzorczej;
- j) zapewnia dostęp pracowników Departamentu Compliance i Departamentu Audytu Wewnętrznego do niezbędnych dokumentów źródłowych, w tym zawierających informacje poufne, w związku z wykonywaniem przez nich obowiązków służbowych;
- k) ustanawia zasady projektowania, zatwierdzania i wdrażania mechanizmów kontrolnych we wszystkich procesach funkcjonujących w Banku oraz określa rolę jednostek organizacyjnych odpowiedzialnych za opracowanie projektu mechanizmu kontrolnego, jego zatwierdzenie i wdrożenie;
- l) odpowiada za zapewnienie adekwatności i skuteczności mechanizmów kontrolnych w procesach funkcjonujących w Banku;
- m) ustanawia odpowiedni zakres i kryteria niezależnego monitorowania przestrzegania mechanizmów kontrolnych obejmującego weryfikację bieżącą i testowanie;
- n) zapewnia funkcjonowanie matrycy funkcji kontroli wraz z przypisaniem zadań związanych z zapewnieniem jej funkcjonowania;
- o) ustanawia zasady raportowania, co najmniej o skuteczności kluczowych mechanizmów kontrolnych oraz wynikach testowania pionowego.

Udziela informacji tj.:

- p) informuje Radę Nadzorczą, nie rzadziej niż raz w roku, o sposobie wypełnienia zadań z zakresu systemu kontroli wewnętrznej ze szczególnym uwzględnieniem:
 - adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej w zapewnianiu osiągnięcia każdego z celów systemu kontroli wewnętrznej,
 - skali i charakterze nieprawidłowości znaczących i krytycznych oraz najważniejszych działaniach zmierzających do usunięcia tych nieprawidłowości, w tym o podjętych środkach naprawczych i dyscyplinujących,
 - zapewniania niezależności Departamentu Compliance i Departamentu Audytu Wewnętrznego,
 - zapewniania odpowiednich zasobów kadrowych niezbędnych do skutecznego wykonywania zadań oraz koniecznych środków finansowych do systematycznego podnoszenia kwalifikacji, zdobywania doświadczenia i umiejętności przez pracowników Departamentu Compliance i Departamentu Audytu Wewnętrznego.

III. Schemat trzech linii obrony w ramach struktury organizacyjnej Banku

System kontroli wewnętrznej obejmuje cały obszar struktury organizacyjnej Banku i funkcjonuje w podziale na trzy linie obrony.

Rysunek nr 1 Model trzech linii obrony

Pierwsza Linia Obrony	Druga Linia Obrony	Trzecia Linia Obrony
Jednostki biznesowe oraz Jednostki organizacyjne Banku wspierające operacyjnie Biznes	1) Jednostki z obszaru: <ul style="list-style-type: none">ryzyka operacyjnegoryzyka braku zgodności (compliance)ryzyka prawnegoryzyka kredytowego i rynkowegofinansówzarządzania zasobami ludzkimi oraz 2) Departament Inspekcji Ryzyka Kredytowego 3) Departament Walidacji Modeli	Departament Audytu Wewnętrznego

1. Pierwsza linia obrony

Jest częścią funkcji kontroli. Odpowiada za opracowanie, wdrożenie i wykonywanie mechanizmów kontrolnych mających za zadanie zapewnienie osiągnięcia celów ogólnych i szczegółowych systemu kontroli wewnętrznej. W ramach tej linii wykonywany jest również niezależny monitoring przestrzegania mechanizmów kontrolnych w postaci weryfikacji bieżącej i/lub testowania poziomego.

Pierwsza linia obrony odpowiedzialna jest za przestrzeganie zasad wynikających z zatwierdzonych polityk, regulaminów, instrukcji i procedur. W zakres odpowiedzialności pierwszej linii obrony wchodzi między innymi analiza, kontrola oraz zarządzanie ryzykami w procesach.

Zadania pierwszej linii obrony realizuje wyższe rangą kierownictwo, jak i jednostki organizacyjne przez nienadzorowane, realizujące cele biznesowe oraz bezpośrednio je wspierające. Pierwszą linię obrony stanowią jednostki organizacyjne Centrali Banku niewskazane w drugiej i trzeciej linii obrony, jak i sieć oddziałów Banku.

2. Druga linia obrony

Realizuje zadania wynikające z funkcji kontroli drugiej linii obrony oraz wspiera pierwszą linię obrony w osiągnięciu celów systemu kontroli wewnętrznej.

Odpowiada za:

- wydawanie regulacji oraz zapewnienie metod i narzędzi w ramach systemu kontroli wewnętrznej,
- monitorowanie stosowania przez pierwszą linię obrony regulacji z zakresu systemu kontroli wewnętrznej,
- monitoring poziomy przestrzegania mechanizmów kontrolnych w ramach drugiej linii obrony,
- monitoring pionowy pierwszej linii obrony w zakresie przestrzegania mechanizmów kontrolnych.

Jednostki drugiej linii obrony w ramach działań kontrolnych dokonują własnej niezależnej oceny efektywności funkcjonowania pierwszej linii obrony poprzez: inspekcje, testy, przeglądy i inne formy kontroli.

3. Trzecia linia obrony

Departament Audytu Wewnętrznego (DAW), pełni rolę trzeciej linii obrony i dostarcza kierownictwu niezależnego, obiektywnego zapewnienia, co do adekwatności i skuteczności systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej w pierwszej i drugiej linii obrony.

Role, uprawnienia, zakres i charakter pracy, zakres odpowiedzialności Dyrektora DAW i Audytorów Wewnętrznych oraz zasady współpracy jednostek organizacyjnych Banku z DAW są uregulowane w Polityce – Karta Audytu ING Bank Śląski S.A. (Karta Audytu).

IV. Funkcja kontroli

Funkcja kontroli stanowi element systemu kontroli wewnętrznej, na który składają się wszystkie mechanizmy kontrolne zaimplementowane w procesach funkcjonujących w Banku, niezależne monitorowanie ich przestrzegania oraz raportowanie w ramach funkcji kontroli. Obejmuje stanowiska, grupy ludzi lub jednostki organizacyjne odpowiedzialne za realizację zadań przypisanych tej funkcji.

W ramach funkcji kontroli wyodrębniono procesy istotne dla Banku, w których wskazane zostały kluczowe mechanizmy funkcji kontroli.

V. Umiejscowienie, zakres zadań, niezależność komórki do spraw zgodności i komórki audytu wewnętrznego

1. Departament Compliance

Departament Compliance pełni funkcję komórki ds. zgodności. W strukturze organizacyjnej Banku Departament Compliance podlega bezpośrednio Prezesowi Zarządu.

Zakres zadań Departament Compliance jest określony w Regulaminie organizacyjnym i w szczególności obejmuje:

1. Opracowanie, weryfikacja i aktualizacja polityk, standardów i procedur w zakresie ryzyka braku zgodności (compliance).
2. Opracowywanie i roczna aktualizacja Tablicy Ryzyka Braku Zgodności oraz Planu Monitoringu Compliance.
3. Identyfikacji i ocena ryzyka braku zgodności banku.
4. Wsparcie jednostek pierwszej linii obrony w opracowywaniu testów kluczowych kontroli compliance .
5. Monitorowanie jakości i efektywności testów kluczowych kontroli compliance, realizowanych przez pierwszą linię obrony.
6. Opracowanie i wykonywanie kontroli compliance.
7. Analiza i opiniowanie nowych lub zmienianych produktów, regulacji wewnętrznych oraz projektów pod kątem zgodności z przepisami prawa, regulacjami wewnętrznymi i standardami rynkowymi.
8. Doradztwo dla Zarządu, menadżerów i pracowników w zakresie interpretacji i stosowania wymogów compliance, w tym wydawanie szczegółowych wytycznych dotyczących określonego postępowania.
9. Organizacja procesu zgłaszania naruszeń etyki zawodowej (Whistleblower) oraz zapewnienie właściwego raportowania.
10. Opracowanie i przedstawianie raportów ryzyka braku zgodności Prezesowi Zarządu, Zarządowi Banku oraz Komitetowi Audytu i Radzie Nadzorczej.
11. Implementacja szkoleń i programów uświadamiających, w zakresie ryzyka braku zgodności.
12. Wsparcie zarządzania ryzykiem braku zgodności w spółkach Grupy Kapitałowej ING Banku Śląskiego.
13. Współpraca z jednostkami organizacyjnymi Banku, innymi jednostkami Grupy ING, regulatorami, audytorami lub uprawnionymi partnerami (np. ZBP), w zakresie zarządzania ryzykiem braku zgodności.

Niezależność Departamentu Compliance jest zapewniona poprzez uprawnienia Dyrektora Departamentu Compliance:

- a) raportowanie bezpośrednio do Prezesa Zarządu Banku,
- b) możliwość bezpośredniego komunikowania się oraz raportowania do Zarządu Banku oraz do Rady Nadzorczej i Komitetu Audytu,

- c) uczestniczenie w posiedzeniach Zarządu Banku,
- d) uczestniczenie w posiedzeniu Rady Nadzorczej i Komitetu Audytu.

2. Departament Audytu Wewnętrznego

Zgodnie z Ustawą Prawo bankowe z dnia 29 sierpnia 1997 r. i pozostałymi uszczegółowiającymi wymogami regulacyjnymi oraz standardami Grupy ING, Bank wyodrębnia w strukturze organizacyjnej Departament Audytu Wewnętrznego, którego zadaniem jest dokonywanie niezależnego i obiektywnego przeglądu i oceny adekwatności i skuteczności systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej z wyłączeniem komórki audytu wewnętrznego.

Ponadto DAW przestrzega w swojej działalności obowiązkowych elementów Międzynarodowych ramowych zasad praktyki zawodowej (ang. IPPF) opracowanych przez Instytut Auditorów Wewnętrznych (ang. IIA).

Niezależność DAW od innych jednostek Banku zapewniona jest poprzez:

- Bezpośredni (w każdym momencie i z własnej inicjatywy) kontakt Dyrektora DAW z Zarządem Banku, Komitetem Audytu, Radą Nadzorczą oraz biegłym rewidentem w sprawach wymagających ich uwagi;
- Zatwierdzanie powołania i odwołania Dyrektora DAW przez Radę Nadzorczą, po uprzednim zarekomendowaniu przez Komitet Audytu. Odwołanie Dyrektora DAW odbywa się po uprzednim jego wysłuchaniu przez Radę Nadzorczą. O zmianie na stanowisku dyrektora DAW, wraz z podaniem przyczyn zmian, informowany jest Regulator;
- Mechanizmy kontrolne opisane w procedurze „Szczegółowe zasady kontroli poziomu wynagrodzeń i ochrony przed nieuzasadnionym rozwiązaniem stosunku pracy dla pracowników komórki audytu wewnętrznego oraz komórki ds. zgodności”. Dyrektor Banku zarządzający jednostkami HR odpowiada za opracowanie i okresową aktualizację wyżej wymienionej procedury i przedkładanie jej Radzie Nadzorczej do zatwierdzenia, po otrzymaniu rekomendacji od Komitetu Audytu i Komitetu Wynagrodzeń i Nominacji;
- Udział Dyrektora DAW lub osoby go zastępującej w posiedzeniach Zarządu Banku;
- Udział Dyrektora DAW lub osoby go zastępującej w posiedzeniach Komitetu Audytu i Rady Nadzorczej.

VI. Zasady oceny skuteczności i adekwatności systemu kontroli wewnętrznej

Departament Audytu Wewnętrznego przeprowadza roczną ocenę adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej w ramach pierwszej i drugiej linii na podstawie:

- a) Wyników / opinii audytów ze zrealizowanego rocznego planu audytów. Do przygotowania rocznego planu audytów DAW wykorzystuje informacje o systemie kontroli wewnętrznej, które są zawarte w matrycy funkcji kontroli;
- b) Wyników / opinii z badania przeprowadzonego przez audytora zewnętrznego wraz z uwzględnieniem zaleceń regulatora otwartych na dzień wydawania oceny systemu kontroli wewnętrznej.
- c) Zidentyfikowanych ryzyk krytycznych i wysokich w trakcie roku ze szczególnym uwzględnieniem otwartych ryzyk na dzień oceny systemu kontroli wewnętrznej;
- d) Terminowości i postępu w realizacji działań ograniczających zidentyfikowane ryzyka.

Ostatecznej oceny systemu kontroli wewnętrznej dokonuje Rada Nadzorcza, z uwzględnieniem rekomendacji Komitetu Audytu, która w szczególności uwzględnia:

- a) ocenę Departamentu Audytu Wewnętrznego,
- b) informację Zarządu, o sposobie wykonywania zadań z zakresu systemu kontroli wewnętrznej,
- c) okresowe raporty Departamentu Compliance,
- d) istotne, z punktu widzenia adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej, informacje uzyskane od podmiotu dominującego i podmiotów zależnych.
- e) ustalenia dokonane przez biegłego rewidenta lub audytora zewnętrznego,
- f) ustalenia wynikające z czynności nadzorczych wykonywanych przez uprawnione do tego instytucje (np. KNF, Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów),
- g) istotne z punktu widzenia adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej, oceny i opinie dokonywane przez podmioty zewnętrzne, jeżeli były wydawane.